

**МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ
(INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL)**

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА НАУКОВА РАДА

Збірник тез наукових робіт

**IV МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ В ХХІ СТОЛІТТІ:
АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

«29» липня 2016

Сборник тезисов научных работ

**IV МЕЖДУНАРОДНАЯ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ**

**«ЭКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ В ХХІ ВЕКЕ:
АНАЛИЗ ТЕНДЕНЦИЙ И ПЕРСПЕКТИВЫ
РАЗВИТИЯ»**

«29» июля 2016

Abstracts of scientific works

**IV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE**

**«ECONOMICS AND MANAGEMENT IN XXI CENTURY:
ANALYSIS OF TRENDS AND PROSPECTS»**

«29» july 2016

Київ–Санкт-Петербург–Відень
2016

ББК 65
УДК 330.1
Е-40

Е-40 Економіка та управління в ХХІ столітті: аналіз тенденцій та перспективи розвитку: збірник тез наукових робіт ІV Міжнародної науково-практичної конференції (Київ–Санкт-Петербург–Відень, «29» липня 2016 року / Фінансово-економічна наукова рада, 2016. — 50 с.

У збірнику представлені матеріали ІV Міжнародної науково-практичної конференції: «ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ В ХХІ СТОЛІТТІ: АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ».

Матеріали публікуються мовою оригіналу у авторській редакції.

Редакція не завжди поділяє думки і погляди автора. Відповідальність за достовірність фактів, імен, географічних назв, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов'язковими.

ББК 65
УДК 330.1

© Автори статей, 2016
© Фінансово-економічна наукова рада, 2016
© Міжнародний науковий журнал, 2016

Організаційний комітет конференції:

Голова редакційної колегії: **Тарасенко Ірина Олексіївна** — доктор економічних наук, професор.

Заступник голови редакційної колегії: **Коваленко Дмитро Іванович** — кандидат економічних наук, доцент.

Заступник голови редакційної колегії: **Золковер Андрій Олександрович** — кандидат економічних наук.

Член редакційної колегії: **Денисенко Микола Павлович** — доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної академії інвестицій і економіки будівництва, академік Академії будівництва України та Української технологічної академії.

Член редакційної колегії: **Кухленко Олег Васильович** — доктор економічних наук, професор.

Член редакційної колегії: **Чубукова Ольга Юріївна** — доктор економічних наук, професор.

Член редакційної колегії: **Драган Олена Іванівна** — доктор економічних наук, професор.

Член редакційної колегії: **Захарін Сергій Володимирович** — доктор економічних наук, старший науковий співробітник, професор.

Член редакційної колегії: **Лойко Валерія Вікторівна** — доктор економічних наук, професор.

Член редакційної колегії: **Скрипник Маргарита Іванівна** — доктор економічних наук, професор.

Член редакційної колегії: **Селіверстова Людмила Сергіївна** — доктор економічних наук, професор.

Член редакційної колегії: **Гоблик Володимир Васильович** — доктор економічних наук, кандидат філософських наук, доцент, Заслужений економіст України.

Член редакційної колегії: **Мигус Ірина Петрівна** — доктор економічних наук, професор.

Член редакційної колегії: **Єфименко Надія Анатоліївна** — доктор економічних наук, професор.

Член редакційної колегії: **Ніценко Віталій Сергійович** — доктор економічних наук, доцент.

Член редакційної колегії: **Чаленко Надія Володимирівна** — кандидат економічних наук, доцент.

Член редакційної колегії: **Бугас Наталія Валеріївна** — кандидат економічних наук, доцент.

Член редакційної колегії: **Русіна Юлія Олександрівна** — кандидат економічних наук, доцент.

Член редакційної колегії: **Белялов Талат Енверович** — кандидат економічних наук, доцент.

Член редакційної колегії: **Рамський Андрій Юрійович** — кандидат економічних наук, професор.

Член редакційної колегії: **Безверхий Костянтин Вікторович** — кандидат економічних наук.

Член редакційної колегії: **Бадзим Олександр Сергійович** — кандидат економічних наук.

Член редакційної колегії: **Квасова Ольга Петрівна** — кандидат економічних наук.

Зміст

СЕКЦІЯ 1. PR, РЕКЛАМА І МАРКЕТИНГ	6
Николаева Инга Юрьевна Роль маркетинга впечатлений в продвижении нового бренда сидра	6
СЕКЦІЯ 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ, УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ	9
Лень Василий Степанович, Нехай Валентин Анатольевич О понятии «профессиональное суждение бухгалтера»	9
Николаева Инга Юрьевна Финансовое состояние российских предприятий сельского хозяйства на примере АО «Сибирская аграрная группа»	13
СЕКЦІЯ 3. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА	17
Островський Іван Валентинович Екологічні проблеми техногенно небезпечних виробництв	17
СЕКЦІЯ 4. ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА	21
Безбабічева Яна Олександрівна Моделювання впровадження альтернативних технологій в енергетиці ...	21
СЕКЦІЯ 5. ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА	25
Реус Лев Евгеньевич Эстонский опыт и украинская реальность: новый подход к налоговой реформе	25
СЕКЦІЯ 6. ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІКИ	28
Загородня Наталія Іванівна Актуальні проблеми та перспективи зростання інвестиційної привабливості України	28
СЕКЦІЯ 7. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА	32
Зарубінська Ольга Олегівна Керування асиметрією регіонального розвитку при залученні інвестицій в економіку України	32

Кутузова Марина Владимировна Экономический потенциал сельской местности омской области.....	35
СЕКЦІЯ 8. ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ.....	41
Добрянська О. М. Оцінка ефективності політики державних зовнішніх запозичень України та шляхи її оптимізації.....	41
СЕКЦІЯ 9. ЛОГІСТИКА	46
Moseeva Anna Olegovna Supplier selection methods in supply chains	46

Секція 1.

PR, РЕКЛАМА І МАРКЕТИНГ

Николаева Инга Юрьевна
Финансовый университет при Правительстве РФ,
Москва, Россия

РОЛЬ МАРКЕТИНГА ВПЕЧАТЛЕНИЙ В ПРОДВИЖЕНИИ НОВОГО БРЕНДА СИДРА

Любой работник любой современной компании, когда-либо взаимодействовавший с потребителем, знает, что сегодняшнему покупателю недостаточно просто предоставить качественный продукт. Современный потребитель хочет купить не просто, например, свежий и вкусный йогурт, ему нужно что-то еще. Так, к известным задачам производителя добавилась еще одна: определить это «что-то еще». В связи с этой тенденцией появилось такое понятие, как маркетинг впечатлений.

Итак, *Experiential Marketing/ Experience Marketing* [1] дословно с английского языка переводится как «маркетинг, основанный на опыте». В русском языке самым подходящим вариантом перевода является «маркетинг впечатлений». То есть в данном контексте имеются в виду впечатления или эмоции, которые получает клиент после посещения того или иного заведения, потребления продукта, товара либо же получения сервиса. В мире есть много ярких примеров маркетинга впечатлений: «Starbucks» (люди приходят скорее не за кофе, а за особой атмосферой), «Disney Land» и так далее.

Существует мнение, что «легенда», которая окружает товар, приведет к увеличению ценности товара, будь то еда, одежда или программное обеспечение [2]. Для того, чтобы полностью перейти от маркетинга продуктов к маркетингу впечатлений, нужно учесть несколько моментов. Во-первых, «психологические надстройки», то есть то, что покупатель посчитает первопричиной ценности товара. Во-вторых, некие психологические тренды, то есть то, что поможет потребителю чувствовать себя максимально комфортно при пользовании продуктом (например, недорогой, но легендарный марочный товар, продукт, который поможет осуществить невозможное, выход из зоны комфорта и прочие тренды, соответствующие настроениям общества в тот или иной период). Кроме того, следует заботиться о созданном бренде и его усовершенствовании. Более того, потребителю будет гораздо приятней и интересней провести время

с вами, если вы потратили ресурсы на, например, организацию некоего визуального представления продукта, с помощью которой потребитель, к тому же, сможет вести с вами диалог, то есть, с одной стороны, вовлечен в производство, а с другой стороны, вы сможете получать информацию о качестве продукта, так сказать, из первых уст.

Так, для развития маркетинга впечатлений компании нужно:

- Создать для товара или услуги некоторые «психологические доверки», то есть некоторые свойства, имеющие ценность в глазах покупателя: легенды о товаре, его модности и так далее;
- Ориентироваться на психологические тренды, то есть стараться дать потребителю то, что нужно ему с психологической точки зрения. Например, эпоху перемен и нестабильности нужно показать, что товар или услуга поможет немного стабилизировать внутреннюю ситуацию;
- Заботиться о бренде для борьбы с тенденциями к снижению ценности товаров и услуг;
- Заботиться о дизайне для демонстрации ценности товара;
- Внести некоторый элемент театрализации, то есть превратить часть процессов в представление и, возможно, вовлечь в них потребителя;
- Персонализировать товар или услугу, то есть максимально настроить результат своей деятельности на личность потребителя;
- Постоянно вести диалог с потребителем для постоянного улучшения товара или услуги.

В данной работе речь пойдет о возможностях применения маркетинга впечатлений для российского бренда, принадлежащего компании, производящей сидр.

Знаем, что в России среди слабо алкогольных напитков сидр далеко не самый популярный, поэтому производителю придется постараться, чтобы, во-первых, привлечь внимание потребителя к своему продукту, а во-вторых, сделать потребителя лояльным. В нашей стране бытует мнение, что мужчине положено пить пиво, в противном случае с ним что-то не так. При выборе стратегии стоит обратить внимание на эту особенность. Кроме того, следует учитывать, что в России запрещена реклама алкогольной продукции. Так, потребителя нужно сначала подготовить, дать ему понять, что сидр может стать хорошей заменой, например, пиву. В любом случае, стоит разработать интересную форму бутылки и необычные этикетки. Плюс ко всему, на этикетках могут быть, например, какие-нибудь цитаты, наталкивающие, на мысль о том, что успешные люди пьют сидр, либо история успеха человека (деталь: этот продукт был с человеком с самого начала и каким-то образом повлиял на успех), причем, возможно, что эта история поделена на части и для полного

ознакомления человеку нужно будет купить несколько бутылок нашего сидра. Кроме того, можно попробовать применить скрытую рекламу в соц. сетях: это могут быть посты, связанные с продуктом, либо упоминание бренда в видео-блоггах.

Наиболее интересная концепция состоит в создании некоего героя, непосредственно связанного с данной маркой сидра. С течением времени потребитель сможет наблюдать за жизнью героя. Таким образом, потребитель будет заинтересован в продукте, сможет участвовать в развитии сюжета, что, несомненно, повысит ценность сидра. В случае создания героя производитель будет следовать выше отмеченным советам:

- Герой, похожий на потребителя по основным качествам, но немного более успешный: он показывает потребителю, как можно достичь большего, тем самым создавая психологическую ценность;
- Так как каждый выпуск «сериала» может быть прокомментирован, производитель может уловить настроения потребителя и определить психологический тренд;
- Естественно, герой будет представлять бренд, что будет способствовать повышению ценности товара;
- Дизайн продукта будет сочетаться с характером героя;
- Сценарий «сериала» составлен таким образом, что сам потребитель отчасти участвует в процессе;
- Так как потребитель будет делиться впечатлениями по поводу «сериала», будет возможность вести диалог постоянно изменять товар согласно потребностям.

За сюжетом потребитель сможет следить в социальных сетях или же на специально созданном канале одного из видео хостингов (здесь немаловажным считаем то, что анонсы на новые выпуски можно крутить с помощью, например, DVM). Кроме того, в социальных сетях могут быть созданы группы, посвященные «сериалу».

Таким образом, получается два продукта для рекламы, причем основной из них — «сериал». Так производитель преодолевает барьер и знакомит потребителя со своим продуктом.

Список используемой литературы

1. Закон Линус а. Маркетинг впечатлений [Электронный ресурс] Режим доступа http://www.marketch.ru/marketing_experience/ (дата обращения 20.07.2016).

2. Маркетинг впечатлений [Электронный ресурс] Режим доступа <http://and.kz/site/article/802> (дата обращения 20.07.2016)

Секція 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ, УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ

Лень Василий Степанович

к.э.н., профессор,

Нехай Валентин Анатольевич

к.э.н., доцент

Черниговский национальный технологический университет,

г. Чернигов, Украина

О ПОНЯТИИ «ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ СУЖДЕНИЕ БУХГАЛТЕРА»

В Концептуальных основах финансовой отчетности указано, что в значительной степени финансовые отчеты основываются на оценках, суждениях и моделях, а не на точном отображении экономических явлений [1]. Однако нормативное определение понятия «профессиональное бухгалтерское суждение» в Международных и национальных документах по бухгалтерскому учету отсутствует. В МСФО фиксируются лишь области его применения, а в НП(С)БУ это понятие вообще не упоминается.

Не достигнуто единого подхода относительно сущности и содержания этой учетной категории и среди научного сообщества. Разные авторы его определяют как: мнение [2]; средство учетной политики [3]; идентификация бухгалтером всех фактов хозяйственной жизни [4], инструмент регулирования бухгалтерского учета [5]; результат мышления бухгалтера [6]; точку зрения бухгалтера [7]; мысль бухгалтера [8]; возможность высказывать свое мнение [9]; совокупность формальных и неформальных правил [10] и др.

Безусловно, все приведенные определения в определенной мере характеризуют отдельные стороны профессионального суждения бухгалтера, однако в целом не отражают его сущности в полной мере.

В МСФО профессиональное суждение бухгалтера рассматривается в аспекте учетной политики и представления финансовой отчетности [11], а в Кодексе этики профессиональных бухгалтеров — выходит за эти рамки, включая в частности вопросы межличностных отношений в профессиональной среде [12].

Большинство исследователей утверждает, что профессиональное бухгалтерское суждение ограничивается учетной политикой предприятия.

Мы считаем, что оно реализуется через политику бухгалтерского учета, которая включает не только учетную, а и другие политики (организации учета, управленческого учета, налоговую и др.) [13; 14].

Направления профессионального суждения связаны с функциями (учетная, аналитическая, контрольная) и задачами бухгалтерского учета. Бухгалтерский учет должен решать 3 основные задачи: формирование полной, достоверной и непредубежденной информации обо всех процессах, которые происходят на предприятии, и результаты деятельности, в том числе необходимой для финансовой, налоговой и другой отчетности (информационная функция); обеспечение сохранения имущества предприятия (контрольная функция); своевременное предупреждение (выявление) отрицательных ситуаций, выявление внутривладельческих резервов для достижения положительных финансовых результатов и обеспечение финансовой устойчивости (аналитическая функция) [15].

В обобщенном плане направления профессионального бухгалтерского суждения приведены на рис. 1.

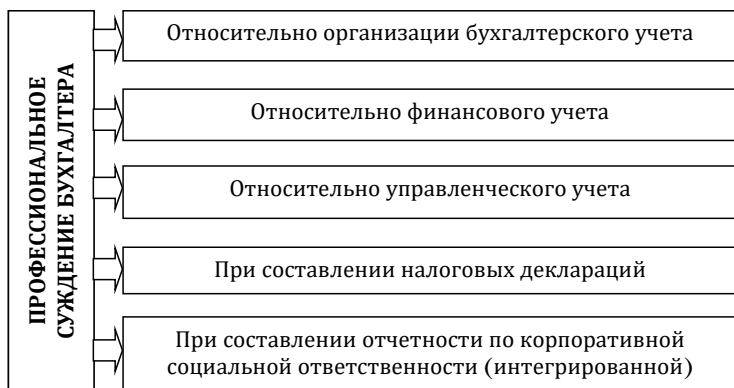

Рис. 1. Основные направления профессионального суждения бухгалтера

Учитывая изложенное, категорию «профессиональное суждение бухгалтера» следует рассматривать с двух точек зрения: выполнения функций и задач бухгалтерского учета (общее определение); составления достоверной и уместной для пользователей информации в финансовой отчетности (частное определение).

В Международном стандарте аудита 200 «Общие цели независимого аудитора и проведение аудита соответственно Международным стандартам аудита» приведено определение понятия «профессиональное суждение аудитора» (*Professional judgment*). Под ним понимается применение необходимых навыков, знаний и опыта в контексте стандартов аудита,

бухгалтерского учета и профессиональной этики при принятии обоснованных решений относительно плана действий, которые приемлемы по обстоятельствам задачи по аудиту [16].

По аналогии с определением профессионального суждения аудитора, профессиональное суждение бухгалтера для целей составления финансовой отчетности — применение необходимых навыков, знаний и опыта в контексте стандартов бухгалтерского учета и профессиональной этики при принятии обоснованных решений, направленных на составление достоверной и уместной для пользователей информации в финансовой отчетности.

В связи с тем, что профессиональное суждение бухгалтера не ограничивается направлением составления достоверной и уместной для пользователей информации в финансовой отчетности, а выходит далеко за его пределы, предлагается общее определение профессионального суждения бухгалтера. Профессиональное суждение бухгалтера — это применение необходимых навыков, знаний и опыта в контексте менеджмента, стандартов бухгалтерского учета, налогообложения, управленческого учета и профессиональной этики при принятии обоснованных решений, направленных на выполнение задач бухгалтерского учета.

Считаем также целесообразным включить определение «профессиональное суждение бухгалтера» в нормативную базу Украины. Такое определение может быть включено как в Закон Украины «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности в Украине» так и в НП(С)БО 1 «Общие требования к финансовой отчетности».

Литература

1. Концептуальные основы финансовой отчетности [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.ifrs.org.ua/wp-content/uploads/2013/07/Kontseptual-nu-e-osnovu-finansovoj-otchetnosti.pdf>
2. Николаева С. А. Профессиональное суждение в системе нормативного регулирования бухгалтерского учета / С. А. Николаева // Бухгалтерский учет. — 2000. — № 12. — С. 50–55.
3. Житний П. Принципи формування облікової політики / П. Житний // Бухгалтерський облік і аудит. — 2005. — № 4. — С. 25–28, с. 26.
4. Генералова Н. В. Профессиональное суждение и его применение при формировании отчетности, составленной по МСФО / Н. В. Генералова // Бухгалтерский учет. — 2005. — № 23. — С. 54–61.
5. Лианский М. Е. Профессиональное суждение и бухгалтерская отчетность организации / М. Е. Лианский, Е. В. Лимошина // Бухгалтерский учет. — 2006. — № 24. — С. 71–72., с. 72.
6. Рабошук А. В. Принципи, стандарти та професійне судження в бухгалтерському обліку: теоретико-методичний аспект: автореф. дис. канд. екон. наук:

спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / А. В. Рабошук. — Київ: Державна академія статистики, обліку та аудиту держкомстату України — 2006.

7. Евстратова И. В. Профессиональное суждение бухгалтера: что это? / И. В. Евстратова // Бухгалтерский учет. — 2011. — № 2. — С. 102–104.

8. Коробова Н. М. Професійне судження бухгалтера та його місце в організації обліку на сільськогосподарському підприємстві / Коробова Н. М. // Облік і фінанси АПК. — 2010. — № 10. — С. 35–40.

9. Смирнова Е. А. Профессиональное суждение бухгалтера: понятие, сущность и содержание. // Теория и практика общественного развития (2012, № 10). — С. 291–294.

10. Юхименко-Назарук І. А. Особливості застосування професійного судження бухгалтера в умовах формування облікової політики підприємства: інституційний аспект / І. А. Юхименко-Назарук // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. — 2014. Вип. 2 (29). Рівненський державний гуманітарний університет. — С. 195–205.

11. МСФО (IAS) 8 «Учетная политика, изменения в бухгалтерских оценках и ошибки» [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://minfin.ru/ru/performance/accounting/mej_standart_fo/kons_msfo/

12. Кодекс етики професійних бухгалтерів. [Электронный ресурс]. — Режим доступа: minfin.kmu.gov.ua/document/81073/D6.pdf

13. Лень В. С. Основний внутрішній нормативний документ бухгалтерії: назва та зміст / В. С. Лень, І. М. Гончаренко // Проблеми і перспективи розвитку обліково-аналітичного забезпечення системи управління підприємств в умовах євроінтеграції: зб. наук. праць. — Донецьк: ДДУУ, 2012. — Вип. 232, т. XIII. — С. 206–215. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ekon.a.org.ua/repository/view/134/>

14. Лень В. С. Політика бухгалтерського обліку в бюджетних установах: зміст та структура [Електронний ресурс] / В. С. Лень, В. А. Нехай // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки»: науковий збірник Черніг. нац. технол. ун-т. — Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2014. — № 4 (76). — С. 289–301. — Режим доступу: <http://ekona.org.ua/repository/view/212/>

15. Лень В. С. Задачі бухгалтерського обліку: визначення та обґрунтування [Електронний ресурс] / В. С. Лень // Вісник Хмельницького національного університету. Серія: «Економічні науки», 2013. — № 3, випуск 3. — С. 47–52. — Режим доступу: <http://ekona.org.ua/repository/view/66/>

16. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2014 року. Частина 1. Київ: Міжнародна федерація бухгалтерів. Аудиторська палата України. 2015. — 985 с.

Николаева Инга Юрьевна
Финансовый университет при Правительстве РФ
г. Москва, Россия

ФИНАНСОВОЕ СОСТОЯНИЕ РОССИЙСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА НА ПРИМЕРЕ АО «СИБИРСКАЯ АГРАРНАЯ ГРУППА»

Российский агропром на сегодняшний день представляет собой один из ключевых секторов отечественной экономики. Несмотря на спад экономической активности в стране, сельское хозяйство показывает положительную динамику по многим аспектам, в первую очередь, из-за проведения политики импортозамещения и активной государственной поддержки в виде субсидий. Нам представилось интересным проанализировать финансовую отчетность крупной агропромышленной компании, чтобы на ее примере рассмотреть инвестиционную привлекательность сектора сельского хозяйства в России.

«Сибирская Аграрная Группа» (САГ) — ведущее агропромышленное объединение Сибирского Федерального округа, вошедшее в 2015 году в число системообразующих агропромышленных предприятий России. Компания представляет собой вертикально-интегрированный агропромышленный холдинг с полным производственно-сбытовым циклом, что позволяет эффективно и прибыльно развивать агропромышленное производство и по минимуму зависеть от рыночной конъюнктуры. Основными направлениями деятельности являются свиноводство, птицеводство, переработка и реализация мяса, растениеводство, производство комбикормов. Стоит отметить, что по данным Министерства сельского хозяйства в производстве мяса особо явно наблюдается положительная динамика: по сравнению с 2014 г. производство мяса и субпродуктов выросло на 11,1%, а мясных полуфабрикатов на 5,2%. При этом рост обеспечивается в основном за счет свиноводства и птицеводства [1].

Согласно программе развития до 2020 года государство намерено обеспечить повышение конкурентоспособности российской сельскохозяйственной продукции на внутреннем и внешнем рынке, повысить инвестиционную привлекательность отрасли, а также обеспечить финансовую устойчивость товаропроизводителей АПК. Для увеличения объемов производимой продукции, наращивания производства и вытеснения импортируемой продукции по состоянию на 30 декабря 2015 года Минсельхозом России в регионы перечислены субсидии на общую сумму 173,9 млрд рублей. Отразилась ли подобная господдержка, а также снижение

конкуренции ввиду значительного сокращения импортной продукции (по сравнению с 2014 годом ввоз мяса уменьшился на 27,5%, мяса птицы на 42,2%, рыбы на 40,6%) на финансовом состоянии и инвестиционной привлекательности САГ?

Анализ будет проведен на основе аналитического баланса за 2010–2015 годы. Стоит отметить, что отчетности компании за 2015 год нет в открытом доступе, поэтому значения элементов аналитического баланса просчитывались на основе экстраполяции. Так как при данном методе расчета коэффициент детерминации получился равным 0,98, применение данного метода возможно.

Оценка платежеспособности компании

В последние годы наблюдается тенденция к недостатку денежных средств для погашения наиболее срочных обязательств, что отражается на снижении коэффициента абсолютной ликвидности. Однако, малое количество наиболее ликвидных активов может быть компенсировано за счет быстро реализуемых, хотя стоит отметить, что агрегат А2 не является идеальным источником покрытия долгов, поскольку преимущественно состоит из дебиторской задолженности, которую не всегда получается взыскать в срок. Рассматривая коэффициент быстрой ликвидности, можно отметить, что на 2010–2011 годы он превышал 1 при том, что сумма дебиторской задолженности была меньше краткосрочных обязательств — судя по всему, у компании был излишек незадействованных денежных средств. Далее, как ранее было замечено, наблюдается снижение агрегата А1. В 2014 году коэффициент снова превышает 1 из-за уменьшения краткосрочных обязательств при сохранившейся тенденции к увеличению дебиторской задолженности, а на 2015 составляет 0,928. Характерной чертой платежеспособности данного предприятия является и то, что медленно реализуемые активы в своей сумме значительно уступают долгосрочным обязательствам в течение всех указанных лет. Несмотря на то, что перспективная ликвидность под вопросом, коэффициент текущей ликвидности за рассматриваемый период находится в пределах нормы, и хотя и не является достаточно большим, можно утверждать, что компания в состоянии вовремя оплачивать текущие счета [2, с. 42–49]. На рисунке 1 показана динамика основных показателей платежеспособности: коэффициента абсолютной ликвидности (Ка), быстрой ликвидности (Кб), текущей ликвидности (Кт), а также коэффициент финансовой устойчивости компании (фин уст-ть).

Говоря о финансовой устойчивости предприятия, необходимо отметить риски, связанные с превышением заемных средств над собственным капиталом. До 2014 leverage ratio превышало значение 2, что являлось опасным индикатором, но в последние годы за счет увеличения объема капитала данная цифра сократилась до 1,65. Высокие значения данного

показателя являются своеобразной нормой для сельского хозяйства, поскольку в отрасли наблюдается рост кредиторской задолженности. Банки, поощряемые государством, выдают все больше кредитов: темп роста объема кредитов составил 139,0% на 31 декабря 2015 года. К примеру, АО «Россельхозбанк» выдал 189,4 млрд рублей (128,1%), а ПАО «Сбербанк» – 72,8 млрд рублей (178,4%). Тем не менее, государство старается взять на себя покрытие части задолженности, чтобы обеспечить финансовую устойчивость предприятий в секторе.

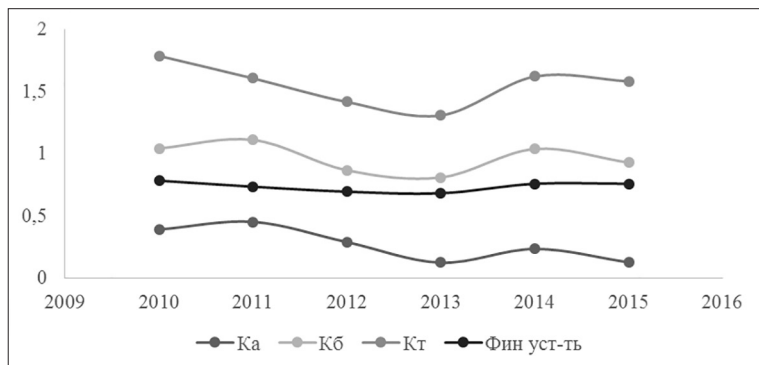

Рисунок 1. Динамика основных показателей платежеспособности

Источник: составлено автором на основе расчетов

Инвестиционная привлекательность по модели DuPont

Проанализируем причины, по которым рентабельность капитала компании с 2014 по 2015 увеличилась на 5,81%, используя пятифакторную модель DuPont.

$$ROE = TB * IB * ROS * K_{oa} * LR,$$

где: TB – коэффициент налогового бренини;
 IB – коэффициент процентного бренини;
 ROS – рентабельности продаж;
 K_{oa} – коэффициент оборачиваемости активов;
 LR – коэффициент финансового рычага.

На рисунке 2 отображена динамика таких показателей, как рентабельность с ть а активов (ROA), рентабельность продаж (ROS), рентабельность капитала (ROE) в период с 2010 по 2014 год.

Видно, что рентабельность капитала в 2014 году была равна 8,65%, а в 2015 – 14,45%. Факторный анализ показал, что рентабельность капитала возросла, в большей степени, за счет роста рентабельности продаж (на 2,2%) и оборачиваемости активов (на 2,75%), что свидетельствует об эффективном использовании компанией имеющихся у нее средств,

а также о положительной динамике продаж. Рентабельность продаж, в свою очередь, увеличилась на 8,36% за счет увеличения прибыли от продаж и уменьшилась за счет увеличения выручки на 4,36%. Стоит отметить, что оборачиваемость активов увеличилась на 8,29% за счет увеличения выручки и уменьшилась на 2,26% за счет увеличения стоимости активов.

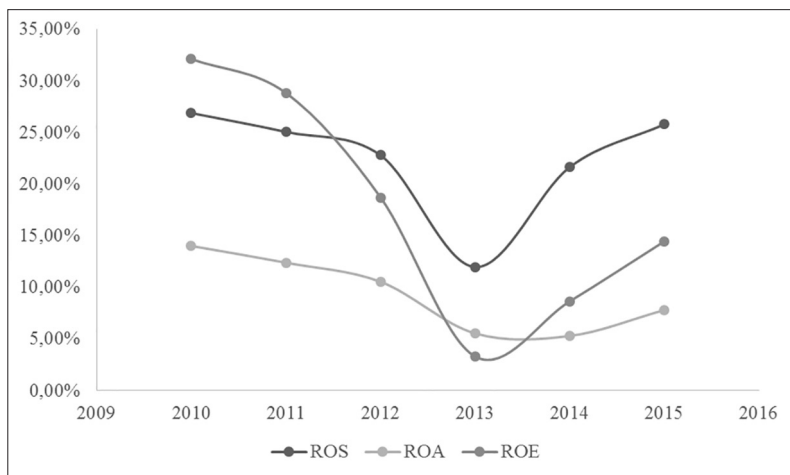

Рисунок 2. Динамика показателей ROA, ROS, ROE

Источник: составлено автором на основе расчетов

Поскольку данная компания входит в список системообразующих предприятий и является стратегически важной для страны (особенно в условиях экономических изменений и импортозамещения), данные изменения можно объяснить усилением государственного участия в деятельности компании благодаря субсидиям, выплачиваемым с целью снизить затраты и увеличить рентабельность, а также возможной ролью государства как потребителя.

Таким образом, несмотря на затяжной экономический кризис в стране, агропромышленные предприятия, в частности, «Сибирская Аграрная Группа» испытывают подъем и относительное финансовое благополучие, а значит, государственная политика, направленная на развитие сельского хозяйства дает свои результаты.

Литература

1. Отчетности САГ [Электронный ресурс] Режим доступа <http://www.sibagrogroup.ru/> (дата обращения 21.06.2016)
2. Корпоративные финансы: учебник / коллектив авторов; под ред. проф. Е. И. Шохина. – 2-е изд., стер. – М.: КНОРУС, 2016. – 318 с. – (Бакалавриат).

Секція 3. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА

Островський Іван Валентинович
*аспірант Державної установи «Інститут економіки
природокористування та сталого розвитку» НАН України
м. Київ, Україна*

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТЕХНОГЕННО НЕБЕЗПЕЧНИХ ВИРОБНИЦТВ

В Україні незадовільний стан техногенно-екологічної безпеки переважно обумовлено чинниками теплового, хімічного і радіаційного забруднення та фізичними процесами, що виникають у зонах впливу об'єктів підвищеної небезпеки. Відповідно до Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» до цього класу об'єктів належать підприємства, на яких використовуються, виготовляються, переробляються, зберігаються або транспортуються одна або кілька небезпечних речовин чи категорій речовин у кількості, що дорівнює або перевищує нормативно встановлені порогові маси. У цілому в державі налічується близько 11000 екологічно потенційно небезпечних підприємств.

Промисловий сектор України згідно із статистичними даними характеризується значним зносом основних виробничих фондів усіх галузей народного господарства, який становить близько 65%. Через застарілі технології, зношене устаткування, зниження темпів оновлення і модернізації виробництва ризик техногенних аварій постійно зростає. Щорічно в Україні реєструється до 250 надзвичайних ситуацій техногенного характеру. [2]

Проголошена державою сучасна стратегія управління ТЕБ вимагає переходу від принципу «забезпечення безпеки» до принципу «управління безпекою», який полягає у розробці та застосуванні моделей оцінок ризику щодо виникнення несприятливих подій в зонах впливу об'єктів підвищеної небезпеки, на основі яких запроваджуються науково-обґрунтовані механізми прийняття управлінських рішень з попередження виникнення надзвичайних ситуацій і реагування на них у разі їх виникнення.

У завданнях управління ТЕБ потенційно небезпечних підприємств ризик розглядається як техногенно-екологічний і визначається як вірогідність прояву небезпечного впливу, небажаної події або явища, що виникли в результаті недосконалих технологічних процесів, узагальненою

мірою якого є величина матеріальних збитків. При обґрунтуванні системи управління ТЕБ визначають функціональний взаємозв'язок ступеня ризику в залежності від дії чинників техногенно-екологічного небезпечного впливу. Системне узагальнення зазначених взаємозв'язків можливе лише за умови дослідження певних груп підприємств, що мають споріднені умови виробництва. Це дозволить поряд з розробкою алгоритмів управління ТЕБ зазначеного типу підприємств визначити узагальнені методологічні підходи та сприятиме екологізації виробничих процесів.

Особливу роль у житті людини відіграють надзвичайні ситуації, що виникають під час стихійних лих або техногенних катастроф. Разом із соціальними та економічними збитками надзвичайні ситуації завдають також екологічної шкоди, що відображається в руйнуванні й деградації природних систем, забрудненні повітря, водойм і ґрунтів. У результаті виникають надзвичайні екологічні ситуації. Надзвичайні екологічні ситуації — ті ситуації, що виникають унаслідок раптових природних лих або техногенних аварій і супроводжуються великими збитками. Характерними особливостями цих ситуацій є велика гострота прояву, значні відхилення показників навколишнього середовища від норми. [3]

Звичайно, такі відхилення тривають недовго — години, дні, десятки днів, іноді більше. Потім ступінь гостроти екологічного стану зменшується, хоча може залишатися досить високим. Отже, поняття надзвичайна екологічна ситуація та катастрофічна екологічна ситуація розрізняються тим, що перша триває порівняно недовго, але настає раптово та характеризується виключно високими відхиленнями стану навколишнього середовища від норми, а друга — досить тривала, але має меншу гостроту прояву.

Надзвичайна ситуація за певних обставин може перетворитися на катастрофічну. Наприклад, ситуація у Чорнобильській зоні. Протягом майже місяця радіаційна обстановка в Чорнобилі була надзвичайною. Після спорудження саркофага викиди радіоактивних елементів різко зменшилися, але забруднення до того часу охопило великі території. Таке високе радіаційне забруднення продовжується вже понад два десятиріччя. За оцінкою спеціалістів, екологічна ситуація в Чорнобильській зоні є катастрофічною. [4]

Таким чином, надзвичайні екологічні ситуації відображаються у порушенні нормального функціонування природних і природно-антропогенних систем, пов'язаних із раптовими природними або техногенними впливами, що супроводжуються соціальними, економічними та екологічними збитками і потребують для ліквідації особливих управлінських рішень. Збитки виявляються у загибелі та пораненні людей, погіршенні їх здоров'я, руйнуванні матеріальних об'єктів, структури природних і природно-антропогенних систем, втраті їх природно-ресурсного і екологічного потенціалу.

Отже, заходи, спрямовані на запобігання надзвичайним екологічним ситуаціям та подолання їх, можна поділити на два типи: заходи, спрямовані на зниження піддатливості об'єктів небезпечним впливам, і заходи, спрямовані на зниження чутливості об'єктів до небезпечних впливів. У першому випадку здійснюються заходи з метою зовнішнього захисту об'єктів, виключення тих чи інших територій з використання у виробничих цілях тощо. Зниження чутливості об'єктів до небезпечних впливів досягається, насамперед, за рахунок досконаліших технологій, шляхом регулювання технологічних режимів у зв'язку з природними циклами, створення системи дублювання об'єктів, інформаційних систем і систем швидкого реагування. [1]

Ризик — це об'єктивне поняття, він пов'язаний практично з будь-якою діяльністю людини. Уміння усвідомлювати ступінь ризику дає змогу людині оцінити власні можливості й вибрати напрями поведінки при цьому. Під сутністю терміна ризик розуміють імовірність, по-перше, будь-якої небезпечної події; по-друге, негативних наслідків від неї та обсягу очікуваних збитків. Одні ризики конкретні, інші — не мають такого визначення. Існують професійні ризики (наприклад, небезпека професійних захворювань) і такі, яких зазнає все населення (екологічний, економічний, геологічний, політичний ризики).

Екологічний ризик пов'язаний із такими групами факторів: 1) техногенними; 2) природними; 3) військовими; 4) соціально-економічними; 5) політичними; 6) тероризмом.

Техногенний і екологічний ризик виникає у зв'язку з аваріями на ЛЕС, аваріями танкерів, на небезпечних хімічних виробництвах, під час руйнування гребель водосховищ тощо. Причинами аварій є інтенсивність технологічних процесів та зв'язків, висока концентрація виробництва, ресурсомісткість і багатовідходність технологій, погана оснащеність очисними й утилізаційними пристроями. [5] Екологічний ризик збільшується за високої густоти населення, а також залежить від характеру сприйняття населенням подій, що відбуваються. Відомо, що катастрофічні наслідки аварій і стихійних природних явищ різко зростають у результаті психологічної неготовності населення до таких подій.

Екологічний ризик пов'язаний також із соціально-економічними факторами. Йдеться про ймовірність виникнення несприятливих екологічних ситуацій у разі прийняття рішень про будівництво тих чи інших небезпечних об'єктів у зв'язку з соціальною й економічною потребами такого будівництва.

Найбільшу небезпеку для живих організмів, у тому числі людини, становить екологічний ризик, зумовлений техногенною дією на природне середовище. Він збільшується з наближенням ступеня антропогенного тиску до критичного рівня гранично допустимого антропогенного

навантаження, що визначає межу стійкості навколишнього середовища, унаслідок перевищення якої починається незворотне руйнування екосистем. [2]

Останнім часом у світовому науковому пошуку намічається перехід від домінуючого розгляду проблем економіки і екології одного над іншим до їх сумісного вирішення. Екологічна якість, соціальний добробут і економічне життєзабезпечення в сукупності складають динамічну систему взаємозв'язків, що забезпечують стійкий розвиток міського середовища.

Література

1. Вертун. Л. І. Екологічна складова в реалізації євроінтеграційної стратегії України // Теоретичні та прикладні питання економіки. — 2011. — № 26. — С. 80–87.
2. Данилишин Б. М. Наукові основи прогнозування природно-техногенної (екологічної) безпеки / Б. М. Данилишин, В. В. Ковтун, А. В. Степаненко. — К.: «Лекс Дім», 2004. — 551 с.
3. Інноваційно-інвестиційна і технологічна безпека трансформації регіональних економічних систем / За заг. ред. М. А. Хвесика. — К.: Наукова думка, 2013. — 486 с.
4. Підліснюк В. Основи сталого розвитку: посіб. / В. Підліснюк. — Кременчук: Вид. ПП «Щербатих О. В.», 2008. — 124 с.
5. Степаненко А. В. Глобалізація, конкурентоспроможність й економічна безпека: проблеми взаємодії та взаємозв'язку / А. В. Степаненко // Продуктивні сили України. — 2007. — № 1(002). — С. 71–84.

Секція 4. ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА

Безбабічева Яна Олександрівна
*бакалавр кафедри менеджменту та маркетингу
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут»
м. Київ, Україна*

МОДЕЛЮВАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЕНЕРГЕТИЦІ

Питання ефективного та екологічного енергозабезпечення країни постало вже давно так як має значну необхідність у його скорішому та оптимальному вирішенні.

Електроенергія, в нашому сучасному світі, — ресурс, на який сформувався величезний попит. Не існує жодного підприємства, або технологічного процесу, в якому не використовувалася б електрика. Багато років електроенергію отримували традиційним шляхом — переробка і перетворення вугілля, газу, нафти, будівництво АЕС, зведення ГЕС. Весь цей досвід не пройшов безслідно, а завдав непоправної шкоди екології нашої планети, а як наслідок і самій людині.

Сьогодні виділяють такі чотири напрямки енергетики:

- Традиційна енергетика на органічному паливі (вугілля, газ, нафта);
- Гідроенергетика;
- Атомна енергетика;
- Альтернативні джерела енергії.

Питанням впровадження альтернативних джерел енергії вже давно та більш активно займаються в країнах Європи, США. Вживаючи стратегічні заходи, не тільки економічного але й соціального плану, з переходу на альтернативні види енергії ці країни досягли значного успіху.

Сприймаючи досвід інших країн та опираючись на власні ресурси на даний момент провідною ціллю є не просто перехід на більш вигідний та екологічний вид енергії, а «розумний» перехід, тобто перехід основою якого є складена оптимальна модель по впровадженню нового джерела енергії з максимізацією прибутку на кожному кроці [1, С. 69–72].

Перш за все постає необхідність оцінки ефективності енергетичних установок по перетворенню різних за своєю природою і характером дії не відновлювальних джерел енергії. Це в свою чергу потребує використання

єдиного системного підходу до аналізу як окремих технологій перетворення енергії, так і комбінованих систем.

Вибір ефективних варіантів енергопостачання це складна проблема системного аналізу, тому що системи енергопостачання розрізняються за багатьма ознаками:

- Роду використовуваного енергоносія і технології виробництва енергії;
- Ступеня централізації і взаємозамінності джерел енергії;
- Режимам експлуатації;
- Строків спорудження і експлуатації об'єктів і т.д.

Відповідно до цього, предметом вибору може бути найбільш ефективний вид енергоносія, сировини, обладнання, режиму експлуатації, потужності, ступеня централізації виробництва енергії та строків спорудження об'єктів [2].

Вибір ефективного варіанту повинен здійснюватися з урахуванням інтересів економічної та екологічної політики, виробників і споживачів енергії. У всіх цих випадках на практиці враховуються різні складові витрат і результатів виробництва.

Системи енергопостачання створюються для виконання цілком певної мети — задоволення попиту споживачів на енергію при мінімальній потребі в ресурсах і найменшому сумарному збитку протягом визначеного періоду часу. Критерії ефективності дозволяють вирішити основну задачу аналізу систем енергозбереження — вибір найкращого варіанту, що забезпечує оптимальну реалізацію заданої мети. Основними критеріями, що дозволяють зробити вірний вибір поміж різних видів альтернативних джерел енергії є: ресурсна значущість, соціальна значимість, економічна значимість, бюджетна значимість, технологічна значимість, енергетична значимість, та екологічна значимість [3].

Після вибору альтернативного джерела енергії, на який планується перехід енергозабезпечення, ключовим питанням залишається як саме зробити цей плавний перехід на протязі декількох років та водночас оптимально розподіляти впроваджені технології для здобуття максимального прибутку кожного року.

Проаналізувавши досвід з впровадження нових технологій інших країн, для досягнення цієї мети було вибрано метод динамічного програмування оснований на принципі оптимальності Р. Беллмана [4, с. 459].

Як приклад використання динамічного програмування в сфері енергозабезпечення можна розглянути відому задачу про розподіл коштів (ресурсів) K між m цехами $Z_1, Z_2, \dots, Z_m$, які мають кожен свою ефективність праці. Кожен з цехів Z_i при вкладанні в нього коштів x приносить прибуток, який залежить від x , тобто являє собою якусь функцію $\varphi_i(x)$. Всі функції $\varphi_i(x) (i=1, 2, \dots, m)$ задані. Постає питання: як потрібно розподі-

лити кошти K між цехами, для того щоб за певний період часу в сумі вони дали максимальний прибуток?

Керована система S в даному випадку — кошти, які розподіляються. Стан системи S перед кожним кроком характеризується одним числом S — наявним запасом ще не вкладених коштів. В цій задачі «кроковими керуваннями» є кошти $x_1, x_2, \dots, x_m$, що виділяються цехом. Потрібно знайти оптимальне керування, тобто таку сукупність чисел $x_1, x_2, \dots, x_m$, за якої сумарний прибуток максимальний:

$$W = \sum_{i=1}^m \varphi_i(x_i) \rightarrow \max. \quad (1.1)$$

Позначимо умовний оптимальний виграш $W_i(S)$, а відповідне йому умовне оптимальне керування — кошти, вкладені в i -й цех, — $x_i(S)$.

Оптимізація починається з останнього, m -го кроку, тобто:

$$x_m(S) = S, \quad (1.2)$$

а умовний оптимальний виграш

$$W_m(S) = \varphi_m(S). \quad (1.3)$$

Переймаючись цілою гамою значень S (розташовуючи їх досить тісно), ми для кожного значення S знатимемо $x_m(S)$ і $W_m(S)$. Останній крок оптимізований.

Перейдемо до передостаннього, $(m-1)$ -му кроці. Нехай ми підійшли до нього з запасом коштів S . Позначимо $W_{m-1}(S)$ умовний оптимальний виграш на двох останніх кроках: $(m-1)$ -му і m -му (який вже оптимізований). Якщо ми виділимо на $(m-1)$ -му кроці $(m-1)$ -му підприємству кошти x , то на останній крок залишиться $S - x$. Наш виграш на двох останніх кроках буде дорівнює

$$\varphi_{m-1}(x) + W_m(S - x), \quad (2.31)$$

і потрібно знайти таке x , при якому цей виграш максимальний:

$$W_{m-1}(S) = \max_{x \leq S} \{ \varphi_{m-1}(x) + W_m(S - x) \}. \quad (2.32)$$

Знак $\max$ означає, що береться максимальне значення за всіма x , які тільки можливі (вкласти більше, ніж S , ми не можемо), від виразу, що стоїть у фігурних дужках. Цей максимум і є умовний оптимальний виграш за два останні кроки, а то значення x , при якому цей максимум досягається, — умовне оптимальне керування на $(m-1)$ -му кроці. Далі оптимізуємо $(m-2)$ -й, $(m-3)$ -й і т.д. кроки. Взагалі, для будь-якого i -го кроку будемо знаходити умовний оптимальний виграш за всі кроки з цього і до кінця по формулі:

$$W_i(S) = \max_{x \leq S} \{ \varphi_i(x) + W_{i+1}(S-x) \} \quad (2.33)$$

і відповідне йому умовне оптимальне управління $x_i(S)$ — то значення x , при якому цей максимум досягається [5, с. 336].

Таким чином ми маємо оптимальний розподіл впроваджених нових технологій з максимізацією прибутку на протязі всього досліджуваного періоду.

Кожна з наявних нині моделей оптимізації має свої позитивні сторони та недоліки. Для того, щоб скласти ефективно працюючу модель для певної країни, необхідним є поглиблення в структуру діяльності енергозабезпечення країни тим самим намагаючись врахувати можливі ризики.

Література

1. Національна альтернативна енергетика: економічні перспективи та інноваційні технології / А. Пабат // Економіст. — 2004. — № 6. — С. 69–72.
2. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/232/>
3. Центр Возобновляемой Энергетики:[Електронний ресурс]. — Режим доступу: URL: <http://recentre.com/>
4. Беллман, Р. Прикладные задачи динамического программирования / Р. Беллман, Дрейфус. С.. — М.: Наука, 1965. — 459 с.
5. Беллман, Р. Некоторые вопросы математической теории процессов управления / Р. Беллман, Гликсберг. И., Гросс. О.. — М.: Изд-во иностр. лит, 1962. — 336 с.

Секція 5. ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

Реус Лев Евгеньевич
*студент, Бизнес-колледж
Европейского университета
г. Киев, Украина*

ЭСТОНСКИЙ ОПЫТ И УКРАИНСКАЯ РЕАЛЬНОСТЬ: НОВЫЙ ПОДХОД К НАЛОГОВОЙ РЕФОРМЕ

Бесспорной является необходимость в квалифицированном, открытом и прозрачном налоговом законодательстве, призванном выработать с наибольшей эффективностью систему взаимоотношений налогоплательщиков с государством. Однако, с момента вступления в силу действующего Налогового кодекса 1 января 2011 года, украинские власти предлагали различное видение данной необходимости. В частности, в период с 2011 года до настоящего времени Верховной Радой Украины было принято более 100 поправок в Налоговый кодекс [1], при этом за последние 2 года количество принимаемых, практически ежемесячно, поправок достигло 49 [1].

Действующее Правительство, по всей вероятности, намерено выработать окончательную концепцию налоговой реформы. Так, по словам премьер-министра Украины Владимира Гройсмана, «украинская [налоговая] система должна быть максимально понятной и прозрачной» [2]. Ключевыми аспектами изменений в Налоговом кодексе, по утверждению г-на Гройсмана, должны стать — упрощённое администрирование, реформа структуры и полномочий Государственной фискальной службы и введение моратория на изменения в налоговое законодательство на 3–5 лет [2].

В одном из своих интервью глава комитета Верховной Рады Украины по вопросам налоговой и таможенной политики, член рабочей группы по разработке налоговой реформы Нина Южанина, заявила, что за основу проекта изменений в налоговом законодательстве была взята «эстонская модель» налогообложения [3]. Что необходимо знать о данной модели?

К положительным сторонам налоговой политики в Эстонии мы можем отнести: наличие лишь 4 прямых налогов (корпоративный и подоходный налоги со ставкой в 20%, социальный взнос в 33% и земельный налог в 2,5%); высокий уровень развития ИКТ (99% административных

услуг доступны онлайн из любой точки мира, 100% государственных учреждений оснащены интернетом и компьютерами, 98% налоговых деклараций подаётся в электронном виде); от налогообложения освобождается прибыль иностранных компаний, полученная от эстонских предприятий за счёт внутреннего налогообложения [4].

Кроме того, в Эстонии вместо налога на прибыль предприятия действует, так называемый, «налог на выведенный капитал». Т.е. налогообложению подвергается только прибыль, распределённая между акционерами или сотрудниками компании, в то время как доход, реинвестированный в развитие бизнеса освобождается от какой-либо налоговой нагрузки [4].

В качестве результата данной политики, налоговая система Эстонии была признана наиболее конкурентноспособной среди стран-участниц ОЭСР в 2015 [4]. Несмотря на общее замедление темпов экономического роста в Евросоюзе, Эстония сохраняет довольно высокий уровень инвестиционной привлекательности, занимая в 2016 году 28 место в мире по данному показателю в ежегодном рейтинге BDO International [5]. Более того, в рейтинге благоприятности ведения бизнеса Doing Business в 2016 году Эстония заняла 16 позицию [6], что возможно отнести к заслуге эффективной налоговой политики страны.

Помимо взятого из эстонского опыта налога на выведенный капитал и электронного декларирования, рабочей группой профильного комитета Верховной Рады и Министерства финансов предлагается включить в Налоговый кодекс следующие положения: поднятие ставки на доходы физических лиц с нынешних 18% до 20%, отмена военного сбора, а также превращение Государственной фискальной службы в центр, предоставляющий сервисные услуги населению [2]. В частности, по словам г-жи Южаниной, введение налога на выведенный капитал позволит предпринимателям, «получить свободные средства» и станет «хорошей поддержкой малому бизнесу, который сможет обходиться без дорогих кредитов» [3].

Между тем, по приблизительным оценкам Минфина, убытки бюджета в первый год налоговой либерализации составят от 30 до 50 млрд гривен, и к сожалению, на данный момент ни Минфин, ни профильный комитет Верховной Рады, не смогли определить чем данное увеличение дефицита бюджета будет компенсировано [2]. Именно дополнительную нагрузку на расходную часть бюджета возможно отнести к негативным факторам предлагаемого проекта налоговой реформы.

Безусловно, сфера налоговой политики Украины нуждается в изменениях и разрабатываемый проект реформы, вероятно, окажет благотворное воздействие на экономическое положение страны. Однако, только лишь электронным кабинетом налогоплательщика и налогом на выведенный капитал проблемы администрирования и ведения бизнеса

в Україні не обмежуються. Необхідний комплексний пакет реформ, затрагивающий как чёткое разделение государственных и местных налогов, так и изменения структуры и функции Государственной фискальной службы, упрощение процедуры возмещения НДС и проведение налоговой амнистии. Эстонская модель налогообложения формировалась на протяжении 20 лет (с 1994 по 2000 и с 2002 по 2015 гг.), корректируясь в соответствии со внутренними и внешними вызовами. На наш взгляд, именно рассудительность и сбалансированность налоговой политики являются теми принципами, в которых сегодня нуждается Украина.

Литература

1. Податковий кодекс України: прийнятий Верховною Радою України 2 груд. 2010 р. № 2755-17: текст із змін. станом на 01.07.2016 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. — 2016. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Непряхина Н. Сообразили на троих: что думают о налоговой реформе Гройсман, Данилюк и Южанина [Электронный ресурс] / Н. Непряхина // РБК-Украина. — 2016. Режим доступу: <https://www.rbc.ua/rus/analytics/soobrazili-troih-dumayut-nalogovoy-reforme-1467622223.html>
3. Южанина рассказала о новшествах в налоговой системе Украины [Электронный ресурс] // Обозреватель. — 2016. Режим доступу: <http://finance.obozrevatel.com/business-and-finance/79358-yuzhanina-rasskazala-o-novshestvah-v-nalogovoj-sisteme-ukrainyi.htm>
4. Pomerleau K. 2015 International Tax Competitiveness Index [Электронный ресурс] / K. Pomerleau // Tax Foundation. — 2015. Режим доступу: <http://taxfoundation.org/article/2015-international-tax-competitiveness-index>
5. BDO International Business Compass. Overall Index — Estonia [Электронный ресурс] // BDO International. — 2016. Режим доступу: <https://www.bdo-ibc.com/index/global-comparison/overall-index/>
6. Ease of Doing Business in Estonia [Электронный ресурс] // World Bank Group Doing Business. — 2016. Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/estonia#close>

Секція 6. ПРОБЛЕМИ МАКРОЕКОНОМІКИ

Загородня Наталія Іванівна
*студентка,
Інститут післядипломної освіти Київського
національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗРОСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ

Інвестиційна привабливість виступає головною рушійною силою в процесі забезпечення достатку населення держави. Рівень соціально-економічного розвитку країни залежить переважно від розмірів капіталовкладень. Водночас брак інвестицій набуває актуальності в будь-якій країні, яка розвивається.

Україна завдяки своєму достатньо суттєвому потенціалу, значним трудовим ресурсам, потенційній ємності внутрішнього ринку на даний час є країною із вражаючим простором для інвестиційної діяльності розвинених країн світу. Передумовами формування в Україні сприятливого інвестиційного клімату є:

- 1) Вигідне географічне положення.
- 2) Природно-ресурсний потенціал.
- 3) Рівень розвитку промислового виробництва. Україна має розвинену багатогалузеву промисловість, в якій переважає чорна металургія та важке машинобудування.
- 5) Надлишок населення працездатного віку, не зайнятого в економіці України.
- 6) Несформований ринок товарів. Це дає можливість іноземному інвестору вкладати гроші у виробництво практично будь-якого товару без ризику зазнати збитків.
- 7) Незадоволений попит населення. Вкладаючи капітал у виробництво споживчого товару, іноземний інвестор упевнений, що практично не матиме проблем з його реалізацією, оскільки споживчий попит населення ще далекий від повного задоволення [2, с. 198].

Аналізуючи участь закордонних інвесторів з ЄС в Україні, потрібно зазначити, що на кінець 2015 року прямі іноземні інвестиції в економіку

України становили 43,4 млрд дол. США, що на 6 млрд дол. США менше порівняно з 2011 роком, див. табл. 1.

Таблиця 1

**Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) з країн ЄС
в економіці України у 2011–2015 роках, млрд. дол. США***

	2011	2012	2013	2014	2015	Абсолютне відхилення
Всього з країн ЄС-28	39,4	43,0	44,4	35,6	33,0	-6,4
Кіпр	12,6	17,3	19,0	13,7	11,7	-0,9
Нідерланди	4,8	5,2	5,6	5,7	5,6	0,8
Німеччина	7,4	6,3	6,3	5,1	5,4	-2
Австрія	3,4	3,4	3,4	2,5	2,4	-1
Велика Британія	2,5	2,6	2,7	2,1	1,9	-0,6
Франція	2,2	1,8	1,8	1,6	1,5	-0,7
Італія	1,0	1,0	1,3	1,0	1,0	-
Польща	0,9	0,9	0,8	0,8	0,9	-
Угорщина	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	-0,1
Люксембург	0,5	0,6	0,7	0,4	0,4	-0,1
Всього в Україні	49,4	54,5	58,2	45,9	43,4	-6

* складено автором на основі [4]

Найбільша частка в загальному обсязі прямих іноземних інвестицій з країн ЄС в економіці України припадає на Кіпр (35,5%), Нідерланди (17%) та Німеччина (16,4%), див. рис. 1.

Інвестиційна привабливість України сьогодні залишається низькою, оскільки інвестиційний клімат в Україні є досить ризикованим. З кожним роком частка України у світових обсягах інвестицій скорочується. Події 2013–2014 рр. в Україні суттєво погіршили національну економічну ситуацію та трансформували зовнішньоекономічну діяльність нашої держави [1, с. 190].

Для України доцільно насамперед вирішити головні проблеми, які знижують інвестиційну привабливість країни. До них належать, зокрема:

- складність та невизначеність політичної ситуації всередині держави, що задає незрозумілий вектор зовнішньої політики України;
- слабкість правової системи – відсутність закону про розподіл продукції для компаній, що інвестують; низька ефективність антимонопольного регулювання;
- недосконала податкова система – складне адміністрування податків, технічні бар'єри в процесі в ідшкодування ПДВ, тиск з боку

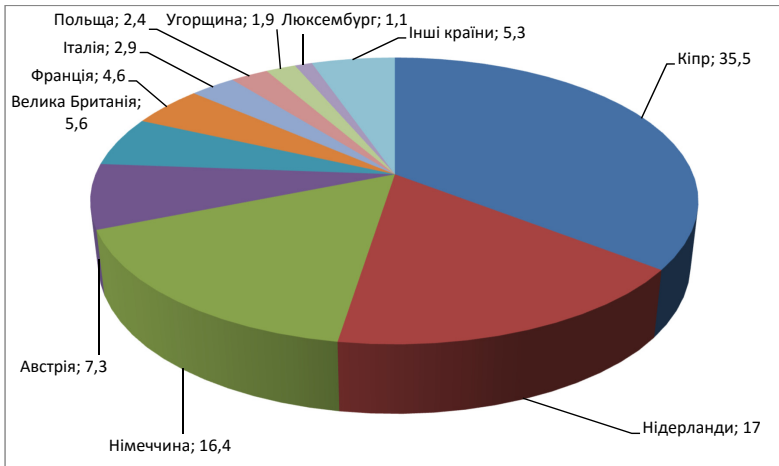

Рис. 1. Структура прямих іноземних інвестицій з країн ЄС в економіці України на кінець 2015 року, %*

* складено автором на основі [4]

владних структур, корупція та зарегульованість створення і ведення бізнесу;

- непрозорість судової системи;
- низька ділова культура між контрагентами та дефіцит довіри між суб'єктами економічної діяльності — проблеми під час отримання банківських кредитів і позик [3, с. 39].

З метою підвищення інвестиційної привабливості, покращення інвестиційного клімату в Україні та активізації іноземного інвестування вважаємо за доцільне запровадження таких заходів:

- досягнення консенсусу між різноманітними політичними партіями з приводу вирішення загальнонаціональних проблем виходу України з економічної кризи та поліпшення ситуації в зоні АТО;
- чітке та однозначне визначення пріоритетів у зовнішній політиці України — чітка орієнтація на створення зони вільної торгівлі з ЄС;
- активізація боротьби з інфляцією не тільки монетарними методами;
- впровадження економічного механізму страхування ризиків для іноземних інвесторів;
- забезпечення рівномірного розподілу обсягів іноземних інвестицій по всій Україні, шляхом підвищення інвестиційного потенціалу регіонів, не привабливих для іноземних інвесторів;
- забезпечення стабільності законодавства у сфері інвестування і оподаткування, вдосконалення Податкового та Кримінально-процесуального кодексів;

- усунення технічних бар'єрів в процесі відшкодування ПДВ та митного оформлення товарів, забезпечення пільгового податкового режиму під час здійснення великих капіталовкладень в економіку України;
- не тільки прийняття пакета законів щодо ліквідації корупції, зменшення адміністративного тиску на український бізнес, але й створення системи їх виконання;
- здійснення антимонопольних заходів та забезпечення внутрішнього конкурентного середовища для розвитку інвестиційної діяльності, покарання за їх порушення;
- розвиток системи державних гарантій, що надаються інвестору в пріоритетних для України напрямках інвестування — активізація заходів, щодо формування позитивного іміджу України [5, с. 292].

Отже, Україна має всі шанси стати провідною країною використання іноземних інвестицій, що зумовлено чималим внутрішнім ринком, відносно кваліфікованою та в той же час дешевою робочою силою, значним науково-технічним потенціалом, великими природними ресурсами та наявністю інфраструктури, навіть і не дуже розвинутою. Все це спричинює необхідність переходу до повноцінного ринку і чималого розвитку міжнародної інвестиційної діяльності.

Література

1. Гура А.О. Інвестиційний клімат в Україні: сучасний стан та напрями покращення / А.О. Гура // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Економіка». — 2015. — Вип. 15. — С. 188–196.
2. Задніпряна Т.С. Інвестиційна привабливість України / Т.С. Задніпряна // Гуманітарний вісник ЗДІА. — 2010. — Випуск 42. — С. 196–201.
3. Кулініч Т.В., Мричко М.А. Інвестиційна привабливість України та можливі шляхи її підвищення у сучасних умовах / Т.В. Кулініч, М.А. Мричко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». — 2013. — № 754. — С. 34–40.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://ukrstat.org/>
5. Оніщенко І.О. Інвестиційна привабливість України: проблеми та шляхи їх вирішення / І.О. Оніщенко // Електронний научний журнал. — 2016. — № 3 (8). — С. 289–295.

Секція 7. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Зарубінська Ольга Олегівна
*Студент кафедри міжнародних економічних відносин
Національний авіаційний університет
м. Київ, Україна*

КЕРУВАННЯ АСИМЕТРІЄЮ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ПРИ ЗАЛУЧЕННІ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Наявність іноземних інвестицій є однією з першочергових умов динамічного розвитку будь-якої економіки. Для України, яка перебуває в стані затяжної кризи, їх залучення — життєво необхідне. Проблеми створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні присвячена велика кількість робіт вітчизняних науковців, однак регіональним диспропорціям, що виникають внаслідок нерегульованості вхідних інвестиційних потоків, приділено не так багато уваги.

Аналіз статистичних даних засвідчує, що концентрація інвестиційних ресурсів, які надходять у регіони країни з-за кордону, є виражено нерівномірною. Так, у 2015 року 93,9% залучених іноземних інвестицій надійшли до 10 регіонів: Дніпропетровської, Донецької, Харківської, Київської, Луганської, Львівської, Одеської, Запорізької, Полтавської, Івано-Франківської областей та до м. Київ. Цікаво, що Івано-Франківська область — єдина, яка показала позитивну динаміку в порівнянні з 2014 роком (приріст інвестицій на 13,8%) [3, с. 30]. Вищезгадані регіони традиційно є найбільш привабливими для закордонних інвесторів і мають усі переваги замкнутого кола: більші обсяги інвестицій сприяють кращому розвитку регіону, що у свою чергу робить їх привабливими для нових вкладень. У той же час, слабозвиненим та депресивним регіонам стає все складніше залучити необхідні ресурси, які б надали імпульсу для їх економічного зростання. Така асиметрія призводить до дедалі більшого розриву між регіонами України у їхньому соціально-економічному розвитку.

Місцеві органи влади цілком здатні позитивно вплинути на інвестиційну привабливість регіонів. Їхніми кроками мають стати: підвищення ефективності виробництва в регіоні, розбудова виробничої та інвестиційної інфраструктури, забезпечення підготовки кваліфікованих кадрів із

ефективною трудовою культурою, розробка механізмів страхування від ризиків на місцевому рівні.

Усі ці заходи нелегко виконати за умови обмеженого фінансування, яке є і буде невід'ємною складовою української реальності. У такій ситуації, як вважають у Національному інституті стратегічних досліджень, «регулювання інвестиційного процесу (на місцевому рівні — прим. автора) передбачає створення точок економічного зростання, що означає вибір пріоритетних для кожного регіону галузей, видів діяльності чи виробництв» [4]. Розстановка пріоритетів має супроводжувати ся як найефективнішим використанням тих капіталовкладень, що все-таки залучаються до слаборозвиненого регіону (забезпечення того, що ресурси вкладаються в об'єкти з найбільшим потенціалом, оперативне вирішення всіх організаційних питань, прозорість використання коштів, детальна звітність, аудит незалежною стороною). Такі заходи мають працювати, щонайперше, на створення позитивного іміджу регіону як напрямку інвестування.

Центральна влада, у свою чергу, має проводити диференційовану на регіональному рівні політику стимулювання інвестицій, тобто стратегії соціально-економічного розвитку кожного регіону мають бути адаптовані відповідно до стану інвестиційного клімату конкретного регіону.

Особливої уваги заслуговують форми спеціального режиму економічної діяльності (СпРЕД): спеціальні економічні зони (СЕЗ), території пріоритетного розвитку (ТПР), технологічні парки (ТП) та ін., які надають преференційні умови діяльності для інвесторів та суб'єктів господарювання-учасників. Досвід застосування такого режиму Україна має з 1995 р., проте сьогодні, хоча СпРЕД і мають позитивний вплив на обсяги інвестицій, кількість робочих місць та обсяги податкових і митних пілгь для України, їхня функціональна структура не сприяє збалансуванню регіонального розвитку, адже СпРЕД у слаборозвинених та депресивних регіонах значно поступаються в конкурентоспроможності розвиненим регіонам країни [2, с. 24].

Вирішити проблему може інший організаційний підхід, досвід якого Україна вже має: замість надання загальних преференцій усім учасникам СЕЗ або ТПР (як це роблять зараз), раніше преференції надавалися на індивідуальних умовах для окремих функціональних одиниць, і це давало значні результати у подоланні регіональної асиметрії: наприклад, депресивний регіон, яким у середині 1990-х років була Закарпатська область, після створення СЕЗ та ТПР вийшов в лідери за темпами нарощення інвестицій в Україні (на початку 2000-х років) [2, с. 25].

Заслуговує на увагу досвід Туреччини, яка перейшла в фіскальному стимулюванні організованих індустріальних зон (ОІЗ) з однакової для всіх однорівневої системи стимулювання на дворівневу диференційовану

систему з широким переліком пільг. Ця система передбачає однакові для всіх резидентів ОІЗ фіскальні пільги на першому рівні; на другому рівні — додаткові стимули для резидентів ОІЗ, перелік та інтенсивність яких залежить від рівня соціально-економічного розвитку провінції розташування ОІЗ та обраної при цьому схеми стимулювання капіталовкладень; зі зростанням рівня соціально-економічного розвитку провінції ці додаткові стимули другого рівня зменшуються [2, с. 25].

Прогресивним кроком, пов'язаним із діяльністю СПРЕД та доступним для реалізації на місцевому рівні, може стати створення індустріальних парків (ІП) — відповідно відстроєних земельних ділянок, на яких розташовується необхідна для бізнесу інфраструктура; територій, де «учасники індустріального парку можуть здійснювати господарську діяльність у сфері переробної промисловості, а також науково-дослідну діяльність, діяльність у сфері інформації і телекомунікацій» [1]. За умови вдалої імплементації, індустріальні парки забезпечать підвищення конкурентоспроможності регіону, активізацію інвестиційної діяльності, створення нових робочих місць, розвиток сучасної виробничої та ринкової інфраструктури [5].

Отже, належну увагу не обхідно приділити збалансуванню диспропорцій між регіонами, що виникають внаслідок нерегульованих інвестиційних потоків. Інструментом їх збалансування має стати активна інвестиційна політика місцевих органів влади. На загальнодержавному рівні необхідно застосовувати диференційований підхід до складання інвестиційної стратегії, однією з ефективних складових якої може стати вдосконалена система спеціальних режимів економічної діяльності. В цілому, проблема залишатиметься актуальною, тому вимагає подальшого аналізу.

Література

1. Закон України «Про індустріальні парки» від 21 червня 2012 р. // ВВР України. — 2013. — № 22.
2. Економіка регіонів у 2015 році: Нові реалії і можливості в умовах започаткованих реформ / [ред. Д. І. Олійник] — К.: НІСД, 2015. — 22–25 с.
3. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України у 2015 році від 23.06.2016 р. № 03.5-20/161-16 [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України; ред. О. Г. Осауленко. — Режим доступу: <http://ukrstat.org/>
4. <http://old.niss.gov.ua/> — офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень.
5. <http://amer.org.ua/> — офіційний сайт Агенції місцевого економічного розвитку.

Кутузова Марина Владимировна
*Соискатель ФГБОУ ВПО «Омский государственный
 аграрный университет им. П. А. Столыпина»,
 г. Омск, Россия*

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ ОМСКОЙ ОБЛАСТИ

Сегодня Омская область является высокоразвитым сельскохозяйственным регионом, обладает одним из крупнейших на востоке страны агропромышленным комплексом. В Омской области представлены практически все отрасли животноводства: скотоводство, свиноводство, овцеводство и птицеводство. Ведущее положение в отрасли растениеводства занимают зерновые культуры. По показателям производства сельхозпродукции Омская область в 2010–2011 г.г. входила в число наиболее динамично развивающихся регионов России, в 2014 г. рейтинг региона по показателям развития сельского хозяйства несколько снизился (табл. 1).

Таблица № 1

**Рейтинговое место, занимаемое Омской областью в РФ
 по отдельным показателям развития сельского хозяйства
 в 2010–2014 гг.**

Показатель	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Валовой сбор зерна (в весе после доработки) в хозяйствах всех категорий	6	6	15	7	11
Производство молока в хозяйствах всех категорий	8	7	8	12	12
Производство скота и птицы на убой (в убойном весе) в хозяйствах всех категорий	11	12	12	15	17

Источник: [1].

В настоящий момент в состав Омской области входит 32 муниципальных района (в соответствии с Законом Омской области от 15.10.2003 № 467-ОЗ «Об административно-территориальном устройстве Омской области и порядке его изменения»), объединенных в четыре природно-климатические зоны: северная, северная лесостепная, южная лесостепная и степная.

Рассмотрим основные показатели сельскохозяйственного производства по региону. Валовой сбор зерна (в весе после доработки) в хозяйствах всех категорий Омской области за 2010–2014 гг. составил более

13,8 млн т. При этом около половины валового сбора зерна приходится на районы степной зоны (48,1%) и более 1/3 на районы южной лесостепной зоны (35,1%). По производству мяса лидируют районы зоны южной лесостепи, на втором месте — степная зона. Северная зона имеет наименьшие показатели производства мяса, хотя природно-климатические условия достаточно благоприятны для развития мясного животноводства. В структуре производства молока за 2010–2014 гг. практически равные доли имеют степная и южная лесостепная зоны, самые низкие показатели по Омской области — по районам северной зоны (табл. 2).

Таблица 2

Производство отдельных видов сельскохозяйственной продукции в хозяйствах всех категорий по природно-климатическим зонам сельской местности Омской области в 2010–2014 гг., тонн

Природно-климатическая зона	Валовой сбор зерна (в весе после доработки)	Производство мяса (скот и птица на убой в живом весе)	Производство молока
Северная	195395	64045	259073
Северная лесостепная	2123020	173222	1024696
Южная лесостепная	4873195	792823	1322094
Степная	6674104	250895	1391304
Итого	13865714	1280985	3997167

Источник: [2, 3, 4].

Основой сельскохозяйственной деятельности являются посевные площади. За последние 5 лет наблюдается их увеличение на 8,2% (довольно значительно по районам степной природно-климатической зоны — 10,4%) [5]. В целом, показатели динамики и структуры посевных площадей и пашни представлены в таблице 3.

Зерновые культуры занимают наибольший удельный вес в общей посевной площади и в 2014 г. составляли 2147,1 тыс. га (71,0%), наименьший удельный вес занимают картофель и овощебахчевые культуры. Однако, значительные колебания урожайности зерновых культур оказывают существенное влияние на валовой сбор продукции растениеводства. Так, в 2010 г. урожайность с 1 га уборной площади составила 12,1 ц, в 2011 г. — 17,4 ц/га, в 2012 г. — 9,5 ц/га, в 2013 г. — 16,3 ц/га, в 2014 г. — 15,1 ц/га [5]. За анализируемый период наблюдается снижение площадей технических культур — на 26,0 тыс.га (в 2014 г. их посевная площадь составляла всего 4,1% от общей посевной площади сельскохозяйственных культур). Площадь пашни за период 2010–2014 гг. увеличилась незначительно (на 7,4 га или 0,2%). В 2014 г. продукция сельского хозяйства региона в хозяйствах всех категорий составила 83589,9 млн руб.,

что на 48,1% больше, чем в 2010 г. Наибольший удельный вес продукции сельского хозяйства приходится на хозяйства населения (в 2014 г. — 36337,8 млн руб.), а наименьший на К(Ф)Х. Следует отметить как негативный факт снижения поголовья КРС на 6,2% за 2010–2014 г.г. по районам всех природно-климатических зон области [5].

Таблица 3

**Посевные площади сельскохозяйственных культур
в Омской области, тыс. га.**

Показатели	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Зерновые культуры	1893,5	1955,2	2031,3	2104,0	2147,1
Технические культуры	150,7	138,2	143,1	130,1	124,7
Картофель и овощебахчевые культуры	50,8	54,2	52,3	51,8	51,3
Из них:					
картофель	43,1	45,1	44,3	43,3	43,4
овощи открытого грунта	7,7	9,1	8,0	8,5	7,9
Кормовые культуры	699,4	707,7	665,8	703,6	700,7
Пашня	4010,0	4010,0	4011,0	4010,5	4017,4

Источник: [2, 3, 4].

Объем промышленной продукции, производимой крупными и средними организациями районов сельской местности Омской области, незначителен. В рассматриваемый период он не превышает 5% общего объема промышленной продукции, выпускаемой в Омской области. Это обусловлено тем, что крупные промышленные организации сосредоточены в основном в областном центре — г. Омске.

Объем инвестиций в основной капитал на душу населения по г. Омску в разы превышает данный показатель по муниципальным районам сельской местности (табл. 4).

Таблица 4

**Инвестиции в основной капитал на душу населения
по Омской области за 2010–2014 г.г.
(в фактически действовавших ценах; руб.)**

	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
г. Омск	56364	68910	85889	82354	73478
Муниципальные районы сельской местности	9536	11181	11266	11291	11651

Источник: [2, 3, 4].

В рассматриваемом периоде в сельской местности региона наблюдается заметное снижение объемов ввода жилья — на 148 тыс. кв.м. Наиболее существенное снижение данного показателя имело место в районах южной лесостепной и степной природно-климатических зонах региона (табл. 5).

Таблица 5

**Ввод в действие жилых домов по Омской области
(тыс. кв. м общей площади) за 2010–2014 г.г.**

	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2014 г. к 2010 г., %
Итого по районам	356	446,7	266,8	258,2	207,6	58,3
северная	35,4	48,2	30,8	30,2	29,4	83,1
северная лесостепная	45,9	62,3	34,1	35,9	30,6	66,7
южная лесостепная	211,6	245,2	136,7	129,2	112	52,9
степная	63,1	91	65,2	62,9	35,6	56,4

Источник: [2, 3, 4].

Малое предпринимательство должно являться важным фактором социально-экономического развития сельской местности, однако количество КФХ и индивидуальных предпринимателей в муниципальных районах региона снизилось на 10% (с 15493 ед. до 13951 ед.), в том числе занятых в сельском хозяйстве — на 21,6% (с 2441 ед. до 1914 ед.) [5]. Общая численность безработных на конец 2014 г. в сельской местности области составляла 10,6 тыс. чел., что на 25,4% меньше уровня 2010 г. [5]. Доходы являются определяющими уровень и качество жизни населения. Данный показатель во многом характеризует уровень социально-экономического развития сельской местности. Основным источником доходов большинства трудоспособного населения является заработная плата.

Однако, на протяжении всего анализируемого периода оплата труда в сельском хозяйстве и в отраслях социальной сферы крайне низкая (таблица 6). Такая существующая деформация в оплате труда работников в различных отраслях приводит к тому, что наиболее энергичная и квалифицированная часть специалистов и рабочих уходит из сферы сельскохозяйственного производства. В перспективе дефицит квалифицированной рабочей силы может стать одним из основных препятствий для устойчивого социально-экономического развития сельской местности Омской области.

Таким образом, для устойчивого развития сельской местности необходимо осуществлять адресную поддержку, поскольку без нее многие сельские муниципальные образования не смогут справиться с возникаю-

щими проблемами; следует сосредоточиться на мероприятиях, которые дают наибольший экономический эффект для развития экономики области, что позволит развивать определенные приоритетные направления, повысить уровень доходности и саморазвития сельских территорий; необходимо развивать инвестиционную деятельность. Эффективная государственная поддержка позволит обеспечить развитие сельского хозяйства, диверсифицировать сельскую экономику, сохранить культурные ценности, улучшить социальную инфраструктуру, повысить уровень и качество жизни населения сельской местности.

Таблица 6

Среднемесячная номинальная начисленная заработная плата работников организаций Омской области по видам экономической деятельности, руб.

	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Всего по экономике	16708,2	19087,8	21931,2	24847,9	26204,5
в том числе по видам экономической деятельности					
сельское хозяйство, охота и рыболовство	7965,1	8639,3	11462,5	14436,6	16110,4
добыча полезных ископаемых	34850,9	46116,2	44381,6	36464,8	31025,9
обрабатывающие производства	16379,0	18909,5	20749,9	23856,4	26181,0
производство и распределение электроэнергии, газа и воды	19164,5	21343,3	23571,7	25974,8	27957,4
строительство	24194,8	25955,4	29352,2	32006,1	27337,2
оптовая и розничная торговля; ремонт автотранспортных средств, мотоциклов, бытовых изделий и предметов личного пользования	18369,3	21847,7	23512,5	26063,4	26657,6
транспорт и связь	18114,6	20513,5	23197,2	25429,4	27111,5
финансовая деятельность	31681,1	33627,7	35807,1	36681,3	38637,2
государственное управление и обеспечение военной безопасности; обязательное социальное обеспечение	21375,2	24347,6	30676,4	35197,1	37378,6
образование	11704,7	13483,4	16960,6	19552,3	21162,2
здравоохранение и предоставление социальных услуг	11649,9	13130,3	15264,7	18670,4	20931,2
предоставление прочих коммунальных, социальных и персональных услуг	14791,1	16985,9	19107,0	23606,5	25129,3

Источник: [2, 3, 4].

Список литературы

1. Федеральная служба Государственной статистики [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.gks.ru/>
2. Социально-экономическое положение муниципальных районов Омской области: Стат.сб./ Омкстат. – Омск, 2015. – 220 с.
3. Социально-экономическое положение муниципальных районов Омской области: Стат.сб./ Омкстат. – Омск, 2013. – 210 с.
4. Социально-экономическое положение муниципальных районов Омской области: Стат.сб./ Омкстат. – Омск, 2011. – 238 с.
5. База данных Территориального органа Федеральной службы Государственной статистики по Омской области [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://omsk.gks.ru/>.

Секція 8. ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ

Добрянська О. М.

*III курс, спеціальність «Фінанси і Кредит»
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Інститут Післядипломної Освіти
м. Київ Україна*

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВНИХ ЗОВНІШНІХ ЗАПОЗИЧЕНЬ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ОПТИМІЗАЦІЇ

Для підвищення ефективності управління зовнішньою державною заборгованістю в Україні слід розробити стратегії зовнішніх запозичень. Реалізація ефективного управління зовнішнім державним боргом України передбачає розробку концепції такої боргової стратегії, в якій державний борг розглядатиметься не з точки зору боргового тягара на національну економіку, а в контексті джерела та механізму забезпечення економічного зростання країни.

Структура і розмір державного боргу прогнозується в інтервалі часу в кілька років і навіть десятиліть, щоб забезпечити збалансований бюджет, стале економічне зростання і міцну фінансову систему. За відсутності такої стратегії загострюватиметься економічна криза і державний борг зростатиме.

Проблеми зовнішнього державного боргу має бути окремим питанням у дослідженні економічної ситуації в нашій державі. Важливе значення має, зокрема, питання прогнозування зовнішнього державного боргу на коротко – та довгостроковий періоди, а також розробка моделей щодо управління зовнішнім державним боргом.

Принциповим моментом, який має бути присутній під час розробки стратегії управління боргом, є визначення чіткої максимальної межі щодо частки зовнішнього та внутрішнього боргу і витрат на їх обслуговування в структурі державних видатків, подальше зниження вартості обслуговування боргу та розширення кредитів, поєднання ринкових та інституційних механізмів управління зовнішнім державним боргом, використовуючи міжнародний досвід управління державною заборгованістю.

На основі міжнародного досвіду управління державним боргом доцільно за провадити застосування методу «цільових критеріїв» для

оцінки ефективності боргової політики, на основі якого з'явиться можливість неупередженої оцінки ефективності боргової політики.

Тим не менше, його використання забезпечує активну політику щодо позик, а також управління державним боргом на основі стандартної моделі і практики: дострокове погашення, використання похідних боргових зобов'язань, хеджування та сек'юритизації боргів.

Міністерство фінансів має проводити постійний аналіз і моніторинг умов на міжнародних ринках капіталу, досліджувати реакцію інвесторів на українські єврооблігації на певні економічні та політичні події в країні, активно працювати, щоб сприяти підвищенню кредитного рейтингу України.

Комплексний підхід до реалізації стратегії управління зовнішнім державним боргом має проявлятися у зміцненні координації боргової політики з бюджетно-фінансовою та грошово-кредитною політиками, з метою підвищення ефективності управління активами та пасивами держави.

Важливою характеристикою нових запозичень на міжнародних ринках капіталу є їхній «довгостроковий» характер, що дає змогу використовувати їх для довготермінових інноваційно-інвестиційних проєктів. Тому нагальним питанням має стати розробка механізмів спрямування залучених коштів у бік пріоритетних напрямів наукомісткого розвитку.

Значний зовнішній борг є особливо небезпечним за наявності проблем відповідності валюти активів валюти зобов'язань як для окремих позичальників, так і для економіки в цілому.

В цілому боргова політика при вмілому використанні являє собою досить потужний інструмент макроекономічної політики. Для ефективного застосування цього інструменту необхідно створити струнку систему боргового управління, важливими елементами якої є належний облік та оцінка власних зобов'язань. Існуюча в Україні система управління боргами дозволяє вирішувати поточні завдання по реструктуризації зобов'язань, але її ефективність в якості повноцінного інструменту макроекономічного управління залишається низькою. Останні роки уряд концентрували всі зусилля в області боргової політики на проведення реструктуризації, а робота в області структурної перебудови всієї системи управління держборгом обмежилася розробкою проєкту концепції.

Активна боргова політика передбачає постійну роботу з усіма кредиторами і категоріями боргу, посилення взаємодії різних гілок влади і проведення ними енергійних дій в цій галузі. Активна боргова політика включає застосування відомих в світовій практиці методів управління державним боргом, поєднуючи традиційні фінансові прийоми з використанням боргових свопів, товарних поставок, дострокового викупу, погашення боргу з дисконтом і т.п. Активна боргова політика також пов'яза-

на з урахуванням геополітичних факторів, використанням можливостей міжнародних політичних та фінансових інститутів, творчим застосуванням світового досвіду, залученням до вирішення боргових проблем регіональних органів влади та недержавних структур.

Головними цілями активної боргової політики має бути рішення наступних завдань:

- поліпшення якості боргу за рахунок зниження вартості його обслуговування, вдосконалення структури;
- забезпечення стабільного обслуговування як зовнішніх, так і внутрішніх зобов'язань країни за будь-якої кризової ситуації; сприяння досягненню інвестиційного кредитного рейтингу та його подальшого підвищення, що не тільки забезпечить здешевлення нових запозичень для держави і приватних структур, але і буде сприяти припливу нових прямих і портфельних інвестицій;
- гнучке реагування на мінливі умови зовнішнього і внутрішнього фінансових ринків і використання найбільш сприятливих джерел і форм запозичень;
- забезпечення надійного механізму перекладу позикових коштів в інвестиції, що ставить реальні заслони на шляху їх нецільового використання поза реальним сектором;
- додаткові позикові кошти мають залучатися лише для фінансування і кредитування пріоритетних проєктів та програм за умови їх ефективного використання;
- посилення привабливості українських боргових паперів для широкого кола інвесторів, запобігання різких коливань їх ціни на світових фінансових ринках.

Для скорочення державного боргу Україні потрібно звернути увагу та виконати ряд запропонованих завдань:

- вдосконалення законодавчого забезпечення формування внутрішньої та зовнішньої заборгованості (зокрема, визначити понятійний апарат, механізми залучення кредитних ресурсів і обслуговування зовнішнього боргу, показники (індикатори);
- розроблення обґрунтованої стратегії залучення позик (внутрішніх і зовнішніх, довгострокових та короткострокових) в економіку України, у якій має бути вказано пріоритети, інструменти та підходи до банків-партнерів;
- проведення інвентаризації всіх боргів державного бюджету, які мають бути поділені на обґрунтовані та необґрунтовані;
- проведення скоординованої політики спрямованої на дотримання співвідношень між зовнішніми і внутрішніми запозиченнями;
- надання уряду можливості оперативно заміщувати одні джерела запозичення іншими;

- розвиток ринку похідних інструментів від зовнішніх боргових зобов'язань;
- зменшення обсягів іноземних кредитів, гарантованих урядом, забезпечення умов і сприяння самостійному виходу вітчизняних підприємств на міжнародні фінансові ринки для залучення інвестицій;
- розміщення і погашення позик таким чином, щоб максимально знизити вплив змін кон'юнктури світового ринку капіталів і спекулятивних тенденцій ринку цінних паперів на ринок державних зобов'язань;
- дотримання відкритості при випуску позик, забезпечення доступу міжнародних рейтингових агентств до достовірної інформації про економічний стан у державі для підтримки високої кредитної репутації і рейтингу держави-позичальника [1, с. 284–290].

Забезпечення стабільного розвитку держави має базуватися на системі заходів спрямованих на своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію, та ліквідацію загроз фінансовій безпеці держави, а саме: запровадження жорсткого режиму економії щодо витрачання бюджетних коштів, передусім на управління, оборону, фінансування збиткових і низькорентабельних виробництв, різні види дотацій; визначення доцільності фінансування деяких соціальних видатків; зменшення обсягів фінансових запозичень для покриття дефіциту державного бюджету; вдосконалення інструментів залучення до інвестиційної сфери особистих накопичень населення; оптимізація рівня податкових вилучень до бюджету [2, с. 408–412].

Вирішення саме цих завдань дасть змогу скоротити державний борг України. А саме, перспектива зменшення державного боргу виявиться у:

- зменшенні показника загальної суми річних боргових платежів у валовому внутрішньому продукті (ВВП);
- зменшенні загальної суми річних боргових платежів до обсягу експорту товарів і послуг;
- зменшенні валового зовнішнього боргу до ВВП;
- зменшенні валового зовнішнього боргу до обсягу експорту товарів і послуг.

Також при побудові перспектив до ефективної політики управління державним боргом важливим є встановлення твердого контролю за часткою кредитів із плаваючою процентною ставкою, а також кредитів, залучених на термін до одного року та встановлення лімітів за даними показниками, у випадку перевищення яких необхідно здійснювати рефінансування державного боргу за рахунок нових запозичень на більш прийнятних відсоткових умовах, що дозволяють пролонгувати частину заборгованості, скоротивши боргове навантаження на бюджет у короткостроковій перспективі.

В Україні потрібно створити таку боргову стратегію, яка була б спрямована на стабільне економічне зростання, забезпечення необхідних темпів приросту ВВП та повної природної зайнятості, стримування інфляційних процесів, забезпечення фінансування соціальних програм, формування достатніх обсягів кредитних ресурсів для розвитку підприємницької діяльності, залучення необхідних обсягів іноземних інвестицій. Ця стратегія як в широкому, так і у вузькому розумінні, потребує від держави системного підходу і визначає багатоплановий характер управління (регулювання) державної заборгованості.

Отже, підсумовуючи вищесказане можна зробити висновок, що стан державного боргу, тобто стан боргової безпеки, є одним із головних критеріїв оцінки ефективності державної фінансової політики. Ефективність політики з управління державним боргом найбільше буде визначатись відсутністю суттєвого боргового навантаження на економіку країни, його поступовим зменшенням в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Макар О. П. Вдосконалення системи управління державним боргом як передумови економічного зростання / Науковий вісник НЛТУ України. — 2012. — № 22.1. — 284–290.
2. Федосов В. М. Вплив державного боргу на фінансову безпеку України / В. М. Федосов // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. — 2012. — № 1. — С. 408–412.

Секція 9. ЛОГІСТИКА

Moseeva Anna Olegovna

4th year student

Faculty of Business and Management

National Research University Higher School of Economics

Moscow, Russia

SUPPLIER SELECTION METHODS IN SUPPLY CHAINS

The completion between companies is taking a whole new level: “Companies don’t compete, supply chains compete”. And one of the most essential things about creating reliable supply chain is the process of selection suppliers.

The literature on supplier selection methods is full of various analytical approaches; I will observe some of the basic methods utilized for selecting the suppliers, which are: weighted point, cost ratio, categorical, analytic hierarchy process. The main goal is to find the most appropriate and universal method for supplier evaluation.

As selection criteria I will use the most common [1, 17], which is: price, quality, financials, and technical capability.

Weighted Point Method

Weighted point methods is widely used to select suppliers, this method consider criteria that are weighted by decision maker. After criteria were weighted, decision maker should rate each supplier against all criteria and multiply the scores with their weights. The higher total score belongs to better supplier.

The example is shown in Table 1.

Table 1

Weighted Point Method

Criteria	Weight	Grade (1–10)	Total Score
Price	0,30	8	2,4
Quality	0,35	7	2,45
Financials	0,10	3	0,3
Technical capability	0,25	4	1
Total	1,0		6,15

Cost Ratio Method

The cost-ratio provides a total cost approach. Costs should be identified by different categories for each supplier: “The higher the ratio of costs to shipment, the lower the rating applied to the supplier” [2, 204].

Categorical Method

With this approach, suppliers are evaluated on a set of criteria as previous methods. But this method is qualitative, decision maker categories suppliers as “preferred”, “satisfactory” or “neutral” [4, 354] for each criterion, and after overall rating (using three options again) suppliers will be sorted into three groups. The supplier with maximum score (preferred/satisfactory) should be selected.

Analytic Hierarchy Process Method

Analytic Hierarchy Process is comprehensive method that required information “regarding the relative importance of one criterion versus another criterion and similarly regarding the relative preference for one supplier versus another on a criterion.” [3, 82] Example of such comparison is shown in Table 3.

Table 2

Comparison: Criteria

Criteria	Price	Quality	Financials	Technical capability	Geometric Mean*	Normalized weight**(1)
Price	1,00	0,50	0,20	0,11	0,32	0,05
Quality	2,00	1,00	0,20	0,14	0,49	0,08
Financials	5,00	5,00	1,00	0,25	1,58	0,25
Technical capability	9,00	7,00	4,00	1,00	3,98	0,62
					6,38	100%

* $\sqrt[4]{1,00 \times 0,50 \times 0,20 \times 0,11} = 0,32;$

** $0,32 \div 6,38 = 0,05.$

After comparison consistency should be checked. We need additional two columns to calculate *Consistency Index* (CI).

Table 3

Additional columns

Matrix × Vector (2)	(1) ÷ (2)
0,21	4,09
0,32	4,14
1,04	4,20
2,61	4,18

$$CI = (\lambda_{\max} - x) \div (x - 1),$$

where x is quantity of criteria

Consistency Index should be less than 0,1.

$$\lambda_{\max} = (4,09 + 4,14 + 4,20 + 4,18) \div 4 \approx 4,15$$

$$CI = (4,15 - 4) \div (4 - 1) \approx 0,05.$$

The similar table should be made for supplier versus another on a criterion. For example, we could compare suppliers on a criterion “Price”.

Table 4

Comparison: Suppliers

Supplier	S1	S2	S3	Geometric Mean	Normalized weight (NW)
S1	1,00	0,2	0,4	0,4	0,10
S2	6,00	1,0	1,0	1,8	0,50
S3	3,00	1,0	1,0	1,4	0,40
		$\lambda_{\max} = 3,05$	$CI = 0,027$	3,6	100%

When normalized weights for each supplier on each criterion will be, total score could be calculate by multiplying criterion’s NW on supplier’s NW on relevant criterion. The total score will be the sum of all obtained values of each supplier.

Pros and Cons of Supplier Selection Methods

Table 5

Pros and Cons of Methods

Method	Pros	Cons
Weighted Point Method	Criteria are given different weights; Easy to implement; Combines qualitative and quantitative criteria;	Could be subjective;
Cost Ratio Method	Provides a total-cost approach	Hard to identify all costs (internal and external); Focus only on cost criterion;
Categorical Method	Requires minimum efforts; Low-cost method;	The same weight of criteria; Subjective, so less reliable;

Analytic Hierarchy Process Method	The most comprehensive; Objective, most reliable; Combines qualitative and quantitative criteria; Criteria are given different weights;	Requires complex calculations and data; Time consuming;
-----------------------------------	--	--

In this work, I have briefly described some of supplier selection methods and investigated its advantages and disadvantages. In my opinion, AHP could give more useful and objective results although this method requires some complex calculation.

Reference

1. Chengjing, Jounio. Supplier Selection Based On AHP Method / Jounio Cheng-jing // 2013. – 63 p.
2. Gopalakrishnan. Purchasing and Material Management / Gopalakrishnan // 2006. – 443 p.
3. Luitzen de Boer, Eva Labro, Pierangela Morlacchi. A review of methods supporting supplier selection/ Boer, Labro, Morlacchi// European Journal of Purchasing & Supply Management 7 – 2001. – 75–89.
4. Umit S. Bititci, Allan S. Carrie. Strategic Management of The Manufacturing Value Chain/ Bititci Umit, Carrie Allan // Proceedings of the International Conference of the Manufacturing Value-Chain. – 1998. – 661 p.

**МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ
(INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL)**

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА НАУКОВА РАДА

Збірник тез наукових робіт

IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ В ХХІ СТОЛІТТІ:
АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

«29» липня 2016

Сборник тезисов научных работ

IV МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

**«ЭКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ В ХХІ ВЕКЕ:
АНАЛИЗ ТЕНДЕНЦИЙ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ»**

«29» июля 2016

Abstracts of scientific works

IV INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

**«ECONOMICS AND MANAGEMENT IN XXI CENTURY:
ANALYSIS OF TRENDS AND PROSPECTS»**

«29» july 2016

Видано у авторській редакції

Адреса: Україна, м. Київ, вул. Павлівська, 22, оф.12

Контактний телефон: +38(050) 647-1543

Телефон/факс: +38(044) 222-5889

E-mail: info@frada.com.ua

<http://www.frada.com.ua>

<http://www.inter-nauka.com>

Підписано у друк 05.08.2016. Формат 60×84/16

Папір офсетний. Гарнітура PetersburgС. Друк на дуплікаторі.

Тираж 100. Замовлення № 378.

Ціна договірна. Надруковано з готового оригінал-макету.

Надруковано у Видавництві ТОВ «Спринт-Сервіс».

Свідоцтво: Серія ДК №4365 від 17.07.2012

Контактний телефон: +38(050) 647-1543